Xi pii ita júu lɨ’ ɨsum ñi’lee i kiaa’

xi kii ai’ kiaa’ jú ñina .madjië nga ñi ɨ’ Ñikuä’

Juɨ ñilɨ’ ngaa sum ñi djaɨ sum tsau xre kalajɨä tsa júmii’ i kalajɨä tsa’lee jɨe tsadjië’ ñi ɨ’ Ñikuä ‘.

Ue’ ñi chaa ajua’ xi

Ñimaa tɨäü nialau maï mii ikalɨe xi kii ai, Ñikuä’ jmoo ñikaum juɨɨ ñi ‘niesum i lɨ’ kaum xi kii ai ñi ‘nia kalajɨ a la röö niee, ñi jua’ a la röö mɨlɨ’ jmɨtë ai’ ñikiëë kuaí kalajɨɨ i ɨä chi tsau ikalajɨ idjia jú mi’.

Xi kia ai’ i djaa la lɨ kaum ñinaɨ sum kalajɨ i jua’ tsa jú tsa ɨä Ñikuä’, Ñi’nau ilɨ ‘nia i kiää kalajɨ i djia ilɨ’ peë iteë makï majäa tsau ñitagu jmoo sum tsau lajmɨ. Makajmoo sum jmaɨ’ majaa.

lɨ kaum jɨa’ i ‘nie lɨ’ kaxre ai, i ‘nie lɨ’ djië tsau xre ñi lɨ’ jmoo idjɨn i ‘yiütsɨ, ñikiääsum Kaxreai i ñi tä sum taa kala jɨɨ i ñí lamakaum jú. Kaüm xi kiaa’ ai ñi kuee’ pi tsajú i ñi jɨé’ ilɨtii kalajɨɨ ilɨ’nie Ñiköo tsau.

Nee Ñikuä’ lɨää ikiaa’ tɨ chikaɨn ñi’niee juö’ sum xre i tää sum taa kala jɨä tsa júmi’ tsa jmoo i niee jú Ñikuä ‘ kiu’di.

Kaum ijua’ ilɨ’niee djaa xi kiaa’ ai’ ñijmosum ñinaa ɨä kalajɨä tsa Ñikuä tanee’.

Kaum xi kiaa' ai' ilɨ'niee kiaa '
Ñikuä' tanee'.

Ñi tiee a' jaa xi

Ñima 'niasum a jua' xi 6

Alaɨɨ Lɨ'nie i djaa xi kiaa' ai 7

Kaum xi kii ai ilɨ' xre 8

Kaum xi kii ai kiaa' Ñikuä' ñitää sum taa kala ja'duñee tsau 9

Tsa jú jma i tsaliä' 10

Kaum xi kii ai ñijmoo 'liaum ichiu ñiköö tsau 11

Mädjaa bi ilɨ' ijaum madjaa bi i tëë tsau 12

Ñikuä' jú ñima aüsü 13

lɨ 'niee djiaa 'Lɨaum ñë' i ma au ijmo' lëë ïn í' tëë tsau 14

Ai' kii tsa tsa taa i tsajú jua' nüjua' alɨ' 15

I kuee tsa tää lɨ' kaum itëë bi' tsau 15

Kaum xi kiaa' ai' lɨ' kiöö kalajɨä tsa Ñikuä' 17

Kaum xi kii ilɨ'niee tanee i jmo jaɨ' taa tɨ chikaɨn 19

Kulɨ kuä' num ijaum lɨ' ma ó num ja jaɨ' 20

Ñitiee' ingaa sum ñikö' tsajú, tsa júmii' tsa'lee jɨe i tsanaï 22

Ñima ‘nia sum ijua’ xi

Ñikuä’ lɨ kaum ñi djaa, ñilɨpaa ñilɨ’xia rro

Larro majaudi, jukoo di, jɨeedi, alarröö jmoo di namati djia ijmoo’ i lɨ’nie’ tsa tsañiaüm tanee tagu kuxrɨä laku’ röö jmɨlɨ’ mäyalau’ mii.

Xi kii ai’ ikausum tanee kalɨe makumaï tsɨ ñiunialau tsɨɨ kiutɨum mii i kalaku jmɨ jaum mä’ kadja ‘liaüm jaï. Ijmoo sum tanee ‘nie sum ñi ɨɨ’ kalajɨɨ kaum ilɨ’ xre kaum ai ilɨ ‘nie ijmo taa kiaa’ Ñikuaa’ tanee. tɨlaa kaum xi kii ai’ unjua’ ‘mala ñitiee ue’ ya, lɨkaum ñima’nia itëëdi, ñijmosum lëë in i’ ‘niee jmo lamakaum ñitaa ñi kii ai’ a la rro lɨ’ alɨ’niee jmo tsajú. Jaum ‘nieelë lɨkuoo’ tsau inajmosum tanee.

Xi pi la’ jua’ jmäla kupii’ ikiää idjaa, lajmɨɨ itëë tsau, ijmoo taa ñikööo tsau , y kalajɨɨ ijaa ñi xi ilɨ’nie djaa kia ai’. **Jaum lɨ’nie lɨñii kalajɨä tsau, tsamuë i tsañiaü, jaum lɨ jua’ sum nüjua’ a lɨä.**

Atëë lɨ ‘niee djaa ijua’ xi kiaa’ ai’

Kuñee iñikuä’ makadjaa i xi kii ai’ ikoosum tanee kalɨe kalatɨ makumaï tsɨ ñiunialau tsɨɨ kiutɨum mii, talajaum Ñikuää makadjaa ‘liaum ñëëlë bi, ijaum xi kii ai’ ma’nie makadjaa ‘liaum jaï lëëbi ijaum lɨ’ jmoo taa ñilɨ ‘nie.

Ñimä katau’ xi la jua’ i ‘niee ɨɨ’ kalajɨ, i tagu ‘niee i lɨɨ köö’ jmala ue’ itaa ñijmo taa, ‘nau kaum juɨ alarro lɨ’ ngë sum xre.

Jmusum xre
Jmusum xre itiee.

‘nie djaɨsum
‘niee toosum itëë tsau i lɨ’nie tanee.

‘nie lɨ’ imaɨn
‘nie djaa ilɨ ‘nie ñiköö tsau.

Xi kii ai’ ikausum tanee kië ‘liaum ñe’ imakadjaa takaum jmaɨɨ’ majaa. xi ljmosum tanee ‘nie kiëë kiee ñië’ i tulakia’ tsɨ kiukiaa kaum artícuulos, chaa’ kia ñië’ i yalau’ tsɨ tuloo tɨaü artícuulos.

Kaum xi kii ai’ lɨɨ xre inaa xre

Ijaum jmoosum ilaa ‘lia ilɨ’nie ijmusu xre ijmosum tiee itëë tsau ilɨ ‘nie jmoo tsau, ‘lia inee lɨ’niee kiaa’ ñi ɨ’ Ñikuä’. Nüjua’ djia jɨaɨ’ ilɨ’niee i ‘liaum ñi’na jaum, lɨ’ maxree sum kiöö xi kii ai’ kiaa’ constitución.

ilɨ’ jua’ kiöö kupii jɨaɨ’

Kaum xi kii ai’ ilɨ’ xre ma’ua ilɨne’ di ï í teedi i ï ilɨ’ matiidi kiaa’ ñi ɨädi i a i kii ai kiaa’ tsajuú.

Kaum xi kii ai' kiaa' Ñikuä' ñidjië 'liaum ñe' tsau.

Ñikuä' djia 'liaüñië lë larrö l̈' madjië tsau, larröö 'le sum, larröö jmo sum taa i a la rrö ngë sum kua' ue' jaüm xi kii ai' ijmoo sum 'nie kaxre kiää laj̈tä tsau.

Jaum kala takaum xi kii ai' idja̱ 'nie 'le lane' i alarröö l̈ jmoo sum kalaj̈ ñitaa

I ajua' ñijuö' sum xre kiöö kalaj̈tä tsau

Jua' i 'nie ñiisum i ñikuä' tiäü sun xre kiö lajädu' jú lajädu' tsa 'le j̈e, 'liaüm ñie' idjia i 'liaüm ñie' ingë tsau; nüjuaa' 'nie jmala i needi il̈adi makï ñe' ya', l̈ 'nie il̈' jmoosü ra ̈' kalaj̈tä ñi kalaj̈ ijmosü i kiaa' tsajú i jaum l̈' madjiësü kaxre ai.

'niee l̈ñí sum ijaa la.

- A laröö jmoo sum mataa kiaa'
- A laröö kii sum ai'
- j̈e sum
- I ̈a̱n chi sum
- kalaj̈̈ iñii sum ikiaa' sum
- Ikuxrea kiää kalaj̈̈ iñii tsau
- Ñijuö' sum xre kiöö tsa kujú

Jú ñi ‘le sum ju jma i jú kiaa’ tsa naï

Kaum xi kii ai’ ñitää taa kalaj+̈ idjia Ñikuä’

Xi la jua’ i xi kii ai’ ‘nie l+̈jma+̈n: xi kii ai’ kiaa’ ñi taa ñijuö’ sum xre laj+̈ä kiaa’ ñi +̈’ Ni +̈’ Nikuä’

Ijua’ xi la imakiääsum i djia ‘liaü ñe a la röö kii sum ai’ júmii’, imaöö sum il+̈kiää kalaj+̈ itëë lamakï majaa tsa júmii’ i tsa naï.

Jua’ a ‘nie ñii tsa tiää ñi jmoo sum ai’ kiaa’ tsa júmii’, i’niee ñiisum i kuoo sum a la niee júmii’ i ju koo tsa naï, i ‘niee ñisum a la kii tsa júmii’ ai’ i a la jmoo sum kua í kalaj+̈ ikiaa’.

Tum konstitucion øy yak komi aba' bi wøjø jejkuy

Kaum ilë i jnialë kiaa' xi la' ñi lɨ' 'liaum ñii katë tsau, ijua' i na ɨ':

Ue midjiudi
Ñimakiää i tee i lɨ' kuaí kalajɨ idjia

Ñi uää sum tsau ki'naï
Maöö sum nüjua' tsa tsaa kumitsɨ tsai

ñidja jmaɨ'
Kaum ikaulë idjië' tsau jmɨkuaü i kudiajä lɨ' kiëë jmaɨ' idjië sum

Ñi djiëë tsa chuu ɨutsɨ
Ñi maoo kalajɨä tsa jumí i tsa naï i lɨ tañie xre.

Ñi juo' sum xre
Kaum ila ñee kiaa itëë tsa jmɨ kuaü i jɨ' kaxre kiää kalajɨ iñii tsau.

‘ma̱n i djia i jaum ima̱n itëë tsau

Kaum xi kii ai’ i j̱e’ ṯchika̱n

Idjië tsau kaum kidjaa, ijaum xi kii ai’ maḻ’ ‘niee too ita’ jm̱ tiee jm̱të’

Matii chataum tsa ää ñi tiö tsa timii.

Xi i jmosum ñii iḻ’ lanée ijaum jmoo iḻ’ ma au kiöö ju̱ xi kii ai’. Namatii kachataum tsa ää jú ñi tiöö tsa timii i jaum ḻ’muu lëë i djia jaum juu lëë ḻ’ kiaa’ tsa ti mii tsa ta ḵe djiaa kiaa’

Tsa la̱n imataa kiöö ju̱ internee

j̱ bi jua’ ya’ ja̱ i ñi jmo sum kuaí kiaa’ tsa jú mi i tsa naï i kiaa’ ikau lëë sum itiee internet

Atë’ jmo sum djië

‘lia kaum xi kii ai’ üjua’ ‘niee jmala i j̱e’ kumits̱ i djia tanee ya’, j̱bi ḻ’nie j̱e’ kalaj̱̱ i idjaa ñiköö tsau kuñëë i idjaa idjia kiöö ju̱ internee, kuñëë ikijaï tsau kiöö tsau i kalaj̱ iḻ djië sum kuñëë iki djaa jmaa’ kalaj̱̱ idjiaa.

Ñikuä' jú ñima aüsü

Ñikuä' lɨkaum ñidjia 'liaum i ɨä chi tsa ñi 'liaum ñëë' ijmo sum, ijaum xi ijmo sum laa' 'niee sum i íi xi kii ai' kalajɨɨ ñëë i ɨää chí tsa júmii', lajmɨ':

Taa juää

Taa i jmosum ku'laɨ ilɨ'niee kiaa' jú.

Ñi kuee sum kuoo

Ñima aüsum jmo taa nüjua' alɨ'niee ñikoo sum

Taa ijmo sum ku'laɨ

Taa ijmo sum ku'laɨ ilɨɨ' ñiköö kuniö' tsau

Ima aüsum ku'laɨ

Ñima' aüsum iki jaï sum mataa jmoo kiöö tsa djië jajú.

I kalajɨɨ ñëë ijmo sum imä aüsum ilɨ' mataa kiaa', 'lia kalajɨɨ i ɨää chi' tsa djië ju mi' bi' jmo' idjia jú

Lɨ ‘niee djiaa ‘Lɨaum ñë’ i ma au ijmo’ lëë ïn í’ tëë tsau

Xi ina jmo sum üjua’ da’ jma la tɨ ‘le kiaa’ i tëë tsau, jɨna jɨe’ sum kalajɨɨ ilɨ’nie ilɨ’ ilɨti’ kalajɨɨ itëë tsau

Ljaum jua’ ñilaa’

- **Kaum ñilɨ’ i maxre sum luguakaum mitsɨɨ kiaa’ tsa ju mi’**
  ɨu xi ilɨ’nie ii ñixi kii ai jaum lɨɨ’ kiää lëë

- **‘nie lɨ’ kuaí kalajɨɨ idjia i ɨäɨn chí tsau**
  ‘nau sum kaum juɨ ñilɨ’ aa kaum ai’ ikiaa’ ijmo sum kua í kalajɨɨ i djia i ɨäɨn chí tsau

- **Ljmosum ku’laɨ ita rraɨ́ ñixi kiaa ai’**
  kalajɨäɨn tsajú i tsa jú mi’ lɨ’ lɨdjia kaum juɨɨ ilɨ’ jua’sum ikiää ai kiaasum ikoo júkoo

- **Xi ñima au ijmoo kua í**
  Ñixi ‘le jaɨ alarrö lɨ’ jmoo tsau ñikoo tsa tää num jua’ djia ita ‘yiu sum i të ilɨä’ tsajú

- **Itëë sum ikatëë tsau**
  Djia ‘liaum ñëë alarrö lɨ’ maö sum tsau ilɨti’ itëë sum i lɨ’ lɨti’ ijua’ tsa liuu

Tsa tää joo tsajú i ñitiöö tsajú

Ñikii sum ai' 'nie nɬe bi sum jaɬ

I'niee sum jmo laa jmo bi kiää ijua' tsajú , alaröö kii tsajú ai' , i jaum kuee pi' bi i jmo tsajú i kala jɬɬ jú mi'

I'niee sum jmoo naalëbi jua': kalajɬɬ ñitaa 'niee jmo xre ñiköö tsau

Ijaum da' jua' jmala jmo sum i kiää itëë tsau ya' 'le alɬ' jmuu tsau taa i jaüm lɬ' lɬti' itëë makï majää

Ikuee tsa tää lɬkaum itëë bisum

Xi ijmosum laa jua' ilɬ'nie i í xi kii ai' ñijua' tsa taa ñi ɬ' Ñikuä' 'niee jmo prograama iñimaö kalajɬäɬn tsa Ñikuä'

Ajua’ i’niee to’ xi kii ai’

‘nie to’ prograama i ‘yiuu tsajú xi kii ai’ ita’niee lɨ’ jmala jɨaɨ’ kiaa lamakï majä tsa tää

Kaum xi kii ai' i lɨ kiöö kalajɨän tsa Ñikuä'

Xi kii ai' ijmo sum laa lɨ' kaum ikajua' kalajɨän tsau ñika ngë sum ikaki kajuö sum

8,868

Jñia maï tsɨ jñia nialau tsɨ tulakia' tsɨ kia jñiää tsau kangë i kajuö.

1,808

Kumaï tsɨ jñia nialau tsɨ jñiää tsau tsa katiä ñi 'ma i kajuö

jɨbi'

- tulakia' tsɨ kia'ñia i'niee tsau makuatoo , makua' kää sum imakuatoo kiöö juɨ internee
- 'yalau tsɨ kiu ñiu imaka jmo tsa lɨä diputada i diputaado
- Kiee ñimä kajuö' sum kiöö juɨ internee
- Jñiï tsa lɨa' tɨ tsa ɨä' takaum ujmaɨ'
- Ñiaü tsa ñii kiaa' i kii sum ai' tsa djië ñi ɨ' takaum ujmaɨ
- Kia kiee jaï ka ngë sum kiöö tsa ñii i kuniöo tsa kuoo xi kia ai'

Kaum xi kii ai’ il̷ ‘niee tanee i j̷’ kiaa’ t̷ chika̷n

Xi la üjua’ i’niee dja̷ jmala lamakaum ijua’ xi kii ai’ ya’, ‘nau il̷’ kaum xi kii ai’ il̷ xre ijmo taa ñiköö tsa Ñikuä’ tanee, jaum ‘le ikiää lëë ijua’ lala’:

- **Kaum xi kii ai’ i l̷̷ xre**
- **Kaum xi kii ai’ ñitää sum taa kalaj̷an tsau**
- **Kaum xi kii ai’ ñijua’ ‘liaum ñëë itëë tsau**
- **Kaum xi kii ai’ ñitiee ijma̷n imaöö tsau**
- **Kaum xi kii ai’ ikuoo i ‘liaum ñë’ i ̷ää chí tsau jú**
- **Kaum xi kii ai’ itiee i’mää il̷’ jmo sum**

‘niee lɨ ñii ‘nü jaum lɨɨ maoo’ ‘nü

Xi i lɨ’ la i djaa xi kii ai’ lɨ kaum xi i ‘niee lɨkuoo tsau i jaum lɨ’ jua’ sum ilɨä.

Xi pii la itajúu lɨ’ ɨsum ijaum lɨñiisum kupii ijaa xi kii ai’, tɨla’ talɨɨ ya’ xilaa’ xi kii ai’.

Ñi ɨesum jɨaɨ’ iñi ngaa sum, ñijaum lɨ’ liñii tsajú jɨaɨ’ ijaum lɨ’ juö’ sum i lɨ’ lɨäsum a la jmoo i lɨ’ djaɨ sum tsau jaɨ i lɨä tɨla’ taasum taa ai’ imä lɨ’ kiaa juɨ ina kiëë sum.

Li ñii sum a la röö nie jiai li kaum i di ma ti sum i të.

Xié xi jui si

Guayacán amarillo (Handroanthus chrysanthus)

Jiai i lí li ñi sum a la röö nie juú

Juú:

Chí juú:

Juú (juaa': i lí juú ñi 'lee sum ju jie o lí kaum juú ñi djië tsa ja taü' ti xia'):

Ï taa liä sum (pidë, chimaa', sa xra tsi ái...):

Ï taa liä sum ja juü o chí juú (jmoo lë):

Jëë xra íä sum:

Chidjai **Ï ï**

Ñi xra jua' jiai i ngaa sum ka të ka la jí juú ñi 'lee' sum ju jie i juú ñi djië tsa ja taum ti xia'.

I ngaa sum la ñë: I iaun num ka öö i ñi xi xra ja ái kiu ka tëë juú Ñíkuä', 'niee' li jmaï “Xi ñi xra jaa ái ñi ma kiä i iaï chi tsa djië juú Ñikuä”, i në lí kaum jui i chiu sum tsí tsaú i ka-xriä na kiä tsa djië ka la jí juú mii'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia’ o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma tiaum: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu jmoo xra í kua ue la ku röö na iaï chí tsa djië la ji juú mii' ñi 'lee' sum ju jie i juú ñi djië tsa ja taum ti xia'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia’ o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma 'ni: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu, ma jnia i iaï chí sum ka ti la ku röö liä tsaú taa.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia’ o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kium:

a) I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' ma kiä ka la jí ku röö ngië tsaú ka të i nie ma kï ma kaum juú.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

b) I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i ka la jí i jmoo sum kiöö kutaa ji tsa naa i jmoo sum kiöö kutaa, i ie sum, i tsää sum, jmái kiaa juú, ñi taa, jie sum, siaum, jiai chiu nái, 'mií kií sum, ñi na iä, i ka la jí i kiää i jmoó tsaú lí ma jnia sum a la röö djië tsa Ñikuä'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma 'ñiá: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i juú mii' ñi 'lee' sum ju jie i juú ñi djië tsa ja taum ti xia', 'niee' 'nau jui a la röö ma dië xrie.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma jñí: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' ma kiä i ngië ma ki ma kaum juú la ku röö lí i të tsaú.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kie: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i ma ti ka jmoo taa ji 'niee' ngie tsaú i të ma ki ma jä li 'niee' ma kiä sum i na iaï chí tsaú.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma jia: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i ma ti ka jmoo taa ji 'niee' ngie tsaú ka të ái i 'niee' li jue i na kiä ma ki ma kaum juú mii' ñi 'lee' sum ju jie i juú ñi djië tsa ja taum ti xia'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma ñiu: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i ma ti ka jmoo taa ái ka ti i ñi taum tsaú kiö 'malii', 'niee' jié sum a la lií ái i röö ka të juú mii' ñi 'lee' sum ju jie i juú ñi djië tsa ja taum ti xia'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i ka të tsaú íí o nie jiaí kiä ti ju jie

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-kaum: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i ka la jí juú mii' ñi 'lee' sum ju jie i juú ñi djië tsa ja taum ti xia' të kuee' pií i sataum ti chi jä ka të aú i lí mí ji tsa djiëë dï.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-tium: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái kiu 'niee' jua' i 'niee' chá ái ka të i li juaum tsaú, 'lia i lí juú lë a la röö 'niee' ma dje tsaú kiöö kaum ñiu.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-'ni: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i djaa jma↓' l↓ kaum i ↓ä↓n idjië tsau kua ue la i l↓' tsa sum kudiajä'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-kium: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' iluguajä' tsau bi 'niee l↓ aum ital↓' tsai tsau ki'naï ñikua'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-'ñiá: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i kuaa 'niee tasum taa.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-jñí: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' a la röö l̷' jmoo sum il̷ liö tsa djië ju mi' ñi 'lesum g̷e i ñi tiö tsa 'naï' tsa jataum t̷ xia' ñi l̷'niee j̷esum ijaum takäsum tama̷ iñisum.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-kie: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' ikalaj̷̷ i ñii tsau i ̷ä̷n chí sum 'niee' kiää kaxreä, ijaum jua' i ijä tapää ya' tañí ñija'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-jñia: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' ñilɨ' jmosum kuaí kalajɨ idjia kiaa tsa ju mi' ñi 'lesum jú jma, italɨ' ää sum kiöö juɨ sɨ idjia kiaa tsau

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kia-ñiu: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' tsa tö' ñitaa 'niee kië sum kuaí idjië 'liaü ñë' tsau imakï makaum jú ɨäɨn ixia' chí

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiú: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i ju mi' ñi 'le sum gɨe i tsa naï tsa ka taü tɨ xia' 'nie ratsɨ sum ai' kiaa laröö i ɨaɨn chí sum.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-kaum: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' lɨ' jmo sum kuaí kalajɨɨ ñitaa kiaa tsa ju mi' tsa 'le gɨe i kalajɨɨ i jmosum i ɨaɨn chí sum lajmɨ: tajuaü, taa ima aüsum, i alaröö chasum satää joo i 'niee jmo sum ɨ' a la röö kii sun ai'.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-tium: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'nie' jmo kiää i jmo jnia i tëë tsa jú mi' i tsa jataum tɨ xia' i

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-'ni: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i tsa júmi' ñi 'le sum gɨe lɨ' jmo kaum ai' ñi lɨ' ijmuu taa gɨee kalajɨ ñi ñitaü

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-kium: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-'ñiá: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i ɨäɨn chí tsa jú ñi 'le sum jɨe ai' kiaa sum, lɨ kaum ñi jaa ai' kiaa tsa Ñikua'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-jñí: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i'niee kii sum ai' xre i tää sum taa ai' i koo tsa jú mi' ñi 'le sum jɨe kiö tsa naï tsa jatam tɨ xia'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-kie: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' makiää sum kaü ñi maxre jɨaɨ' kiaa tsa 'le jɨe

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-jñia: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i satää kää' tsajɨe kiaa i lɨ' xre, 'niee' maxre kumitsɨ kiaa chí jú kioo juú mi' ikiaa katɨɨ kɨe itësum.

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiu-ñiu: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' ingaa sum kiaa' tso 'niee' käsum ai' i kiaa' tsa jú mi' tsa ñi 'le sum jɨe, jɨ i jmu sum taa namati ratsɨ sum ai'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum ñi ma kiukia: I iaun num ka öö i xi ñi xra ja ái' kiu' 'niee' jua' i lɨ' kaum jɨaɨ' kiaa i kaum i tëë tsa taa kää' i tää taa kala jɨ i ɨän chí tsau ilɨ 'niee ñiisum namati ñi jmo taa kiaa tsajú

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum kiukia-kaum: I iaun num ka öö i ái ra jua' xi 'niee' ma kiä la ku röö ngie tsa kujuú pii'

A la röö lí nga sum:

a) jä

b) ja ää

c) jiai xia' o ï jiai liä num

I ngaa sum kiukia-tium: Nu jua djia i liä num o djia jiai i jua' num, in jiaí djia:

Diálogos Interculturales

Consulta Previa, Libre, Informada, de Buena Fe y Culturalmente Adecuada, a los Pueblos y Comunidades Indígenas y Afromexicanas del Estado de Oaxaca.